

PROBLEMI BROJNIH OBITELJI

Marko MAJSTORVIĆ

1. Činjenica je da su i danas brojnije i brojne obitelji stvarnost.
2. Koji su njihovi problemi i kakvo stajalište prema njima možemo imati mi svećenici?
3. Možemo razlikovati: patrijarhalne seoske obitelji, radničke obitelji s brojnom djecom, obitelji intelektualaca s brojnom djecom.
Jedne obitelji imaju brojnu djecu po prirodnom tijeku rađanja, a druge svjesno prihvaćaju veći broj djece.
4. Svima su zajednički (uz neke specifičnosti) problemi: a) psihološki, b) zdravstveni, c) ekonomski, d) pedagoški, e) religiozni.

a) Psihološki problemi brojnih obitelji

Današnje vrijeme nosi sa sobom veliku reakciju na donedavno pre naglašavanje duhovnoga i slijeda prirodnog zakona. Kao posljedica nastaje jaka tendencija prema ostvarenju materijalnog blagostanja.

Općenito se smatra da brojna djeca neminovno smanjuju mogućnost ekonomskog napretka i blagostanja.

Najteže pogađa ovakve obitelji i u selu i u gradu: žigosanje kao »zaostalih« i »sažaljenje« nad djecom iz brojnih obitelji. Izjave u tom smislu ponavljaju se u susjedstvu, na radnom mjestu i u drugim prigodama.

To je — po izjavama takvih obitelji — najteži problem koji ih pritišće i često rađa osjećajem manje vrijednosti, pa odustaju od zahtjeva glasa savjesti i stvarnih mogućnosti uzdržavanja većeg broja djece.

b) Zdravstveni problemi

Prevelika opterećenost žene u današnjim uvjetima života stvara često i zdravstvene probleme kod majke, a prenaporan rad i manjak potrebnog odmora kod oca uzrok je raznih bolesti, a ponekad i prerane smrti jednog od roditelja.

No, općenito govoreći, kad brojne obitelji usporedimo s drugima, zdravstveni problemi nisu najveći problemi obitelji s brojnom djecom.

c) *Ekonomski problemi*

Bilo bi nerealno nijekati velike materijalne teškoće i probleme brojnih obitelji:

- stambeni
- prihodi su gotovo isti kao i u obitelji s malim brojem djece
- problem odijevanja brojne djece
- školovanje
- zaposlenje djece iz takvih obitelji
- premale mogućnosti rekreacije i turizma (koji su postali potreba današnjeg čovjeka)
- malena mogućnost da se sve potencije cijele obitelji dovoljno aktiviraju
- napose teškoće da se materijalni standard razvija paralelno s drugim obiteljima u sredini u kojima brojne obitelji žive.

d) *Pedagoški problemi obitelji s brojnom djecom*

Nedovoljno obrazovanje roditelja kod jednog dijela brojne djece. Često moralni nedostaci jednog, rijeđe obojice roditelja (alkoholizam).

Zaposlenost roditelja na polju ili u privredi — premalo vremena kod roditelja da se mogu dovoljno posvetiti *osobnom* odgoju svakog pojedinog djeteta. Odatle često nepotpuno razvijene ličnosti, osjećaj manje vrijednosti, nerazvijeni talenti, manjak svijesti o bogatstvu vlastitih sposobnosti i snaga.

e) *Religiozni problemi*

Možda ovi problemi nisu tako aktualni, kao prethodna dva, ali i ovo područje ima svojih svijetlih i tamnih strana.

Pogibelj je da se u brojnim obiteljima ili pre naglasi ili zanemari religiozni život i odgoj.

Čini se ipak da iz ovakvih obitelji izlazi najveći postotak religioznih ljudi. Ili, ako se udalje od religije, kao da se lakše vraćaju k njoj.

POKUSAJI I PRIJEDLOZI RJESAVANJA OVIH PROBLEMA

1. Nekoliko uvodnih napomena

Uvjeren sam da se u ovakvoj situaciji — nekad teže, nekad lakše — uvijek *može* mnogo učiniti za ove obitelji.

Ustrajnim zajedničkim radom može se mnogo toga učiniti.

Treba *početi*, ma i s najmanjim pokušajima.

Računati s velikom pomoću Božje providnosti, ne umanjujući osobnu odgovornost.

2. Konkretna iskustva

Nastojao sam zajedno s braćom svećenicima da brojnim obiteljima dademo: a) moralnu pomoć, b) ekonomsku pomoć, c) pedagoško služnje, d) razvijanje svjesne i dublje religioznosti.

a) Moralna pomoć

U svijetu i Crkvi ljudi se povezuju u manje zajednice koje imaju zajedničku bazu ili zajednički cilj. Tako ima bezbroj društava, saveza, liga, udruženja . . .

U Crkvi: grupa mladih, razne bratovštine . . .

Zato sam razmišljao: zašto se ne bi na neki način povezale međusobno i obitelji s brojnom djecom?!

Počelo je s dvije oveće kutije kolača, koje sam dobio za imendan, pa sam pozvao desetak obitelji s petero i više djece. To je bilo za mene veliko otkriće:

Ovi su se ljudi osjetili tako bliski jedni drugima kao da su jedna te ista obitelj.

Od tada mjesečni sastanci. Kasnije smo prešli na sastanak brojnih obitelji iz cijeloga kraja. Onda smo doznali da u drugim zemljama postoje jake organizacije i povezanost: *brojnih i mladih obitelji*.

b) Ekonomska pomoć

Kao naravna posljedica slijedilo je iz ovog uzajamnog prijateljstva: međusobno povezivanje i uzajamno materijalno pomaganje.

Svi župnici ovog kraja uz suradnju časnih sestara i mladih posredovali su kod pomoći ovim obiteljima glede odjeće. Nastojali smo da to bude na što diskretniji način.

Također izmjena grad—selo (štednjaci, neki strojevi — ogrjev, mast, brašno i slično).

Zadnjih nešto više od godinu dana upotrijebili smo u te svrhe oko 20.000.000 starih dinara i to na principu beskamatnog kreditiranja. Tako su na primjer pojedinci dobili motornu pilu, stroj za pletenje, novac da kupe stoku; kad bi se tako pomogli, vraćali bi kredit da se opet može drugima pomoći. Također smo uveli milostinju »za braću u potrebi« — koja se koristi u slučaju bolesti i izvanrednih neprilika.

Jasno, bilo je, osobito kod materijalnog pomaganja, velikih poteškoća, momenata kad se činilo da je to utopija, ali stvar je dalje išla. Upravo sada nastojimo da si međusobno pomažu ove i mlade obitelji u gradnji kuća.

Kako smoći materijalna sredstva? — Treba samo početi i otvore se mogućnosti gdje se čovjek i ne nada. Neprestano me pratila misao: Ako mogu za crkvu i crkvene objekte smoći 70.000.000 starih dinara, moram smoći i za živu crkvu . . . I onda je išlo i jedno i drugo.

c) Pedagoško služenje

Posredovali smo kod upisa u školu, nabavke i zamjene knjiga i slično. Na susretima brojnih obitelji jedna od glavnih tema jest: ispravan odgoj djece. — List za brojne obitelji—. Svjedočenje iz života. — Susreti sa svećenicima iz brojnih obitelji.

Nastojali smo da sve to bude nenametljivo i da ne izazove nezadovoljstvo ostalih članova župne zajednice, kao da se »favoriziraju« neki članovi župne zajednice, pa bile to i brojne obitelji.

d) Razvijanje svjesne i dublje religioznosti

Duhovnom obnovom koja je jedan od glavnih sadržaja susreta ovih obitelji nastojimo produbiti njihov religiozni život. Nastojimo da budu međusobno povezani u živoj krunici. Upravo sada provodimo akciju: *U svaku kuću lijep križ i nekoliko religioznih slika.*

Osobito za veće blagdane, nastojimo da se što dublje doživi susret s Bogom u obitelji. Također nastojimo razvijati želju i poticati na molitvu za zvanja iz njihovih obitelji.

Prijedlog

1. Da se osnuje vijeće za obiteljski apostolat pri Biskupskim konferencijama.
2. Da se osnuje interdijecezanski fond za kreditiranje brojnih i mladih obitelji.
3. Akcija slična onoj: »Misereor« — »Adveniat«.

Zaključak

Tema je ovog prikaza bila »Problemi brojnih obitelji«, pa je slika izašla jednostrana, jer brojne obitelji — ako roditelji namjerno ne zataje i ne zapuste svoju djecu — imaju i velikih prednosti.

U trećoj, četvrtoj, petoj i kasnijim godinama djeca brojnih obitelji snažnije socijaliziraju svoju afektivnost. Naviknu se na druge, shvate životno u praksi da sve treba dijeliti s braćom i sestrama. Brojna djeca sile jedna drugu na altruizam.

Društvo braće i sestara umnožava kontakte. Takva djeca bolje se razvijaju u jeziku koji više uvježbavaju, u nastupu pred zajednicom, u društvenim odnosima kojih dnevice doživljavaju napretek.

Inteligencija se može unaprijediti do šeste godine, kasnije više ne. Djeca brojnih obitelji više se natječu, suočuju se s više problema koje treba riješiti, nikad nisu u neprilici da nađu drugova za igru, a igra je za razvoj inteligencije, motorike, percepcije i društvenosti za dijete važna kao i škola.

Navikli na neprestane društvene susrete, djeca brojnih obitelji steknu sigurnost, ne boje se stranaca i novih situacija.

Veći broj djece navikava ih sve na odricanje i naprezanje, tako djeca iz brojnih obitelji mogu postati marljivija od previše zaštićvanih i često razmaženih jedinaca ili djece iz obitelji gdje je samo dvoje djece. Jedno dijete živi u ozračju koje čini od njega egoistu, dvoje djece postaju suparnici, a troje i više djece istom žive u socijalnim odnosima koji vode socijalizaciji i konstruktivnosti. Zato je potrebno da roditelji koji bez vlastite krivnje nemaju više djece, nastoje s tuđom djecom ili djecom iz rodbine stvoriti bogatiju socijalnu situaciju. Jer djeca koja se nisu trenirala u socijalnim susretima, postaju samoživa, plašljiva i lijena.

Pomažući brojnim obiteljima mi pridonosimo da ove dragocjene pedagoške prednosti dođu do punog izražaja i da roditelji brojne djece ne stradavaju od krivog javnog mišljenja i od prevelikog siromaštva. Uzevši u obzir smrtnost i priličan broj obitelji koje nisu plodne, istom roditelji s troje, četvero i više djece znače stvarnu budućnost jednog naroda.